

A to bi se bilo še vse prestajalo, ko bi ne bil tako zvit in prekanjen tat, da mu nij mogel nihče prav verovati. Vajen kuhanih jedí, dišalo mu je posebno meso in mleko. V jedilno shrambo prišedši, védel se nij nikoli pošteno. Če je le mogel do slanine, mesa, sira ali kake druge jestvine, pobral je vse, ter se nij dosti brigal, kaj poreče mati županja. Posli so ga posebno sovražili ter ga imenovali hinavca, potuhnjenca, potepuha in hudodelca. Nobeden ga nij zagovarjal, temveč vsak bi bil najrajše imel, da ga oče župan prej ko mogoče spravijo od hiše. Ali zamán! Mačkón se je znal ravno očetu županu najbolj dobrikati; vedno se je pritiskal k njemu, smukal in drgal se je okoli njega ter mu na vse mogoče strani kazal, da ga ima rad.

A necega dne mu je grdo izpodletelo. Bila so vrata v kuhinjo odprta. Hitro jo pobriše k vratom in si misli kaj dobrega poiskati. Užé je čez prag. Še enkrat se ozré nazaj, da bi ga kdo ne videl, ali v tem trenutku veter zaloputne vrata, ki se zapró in ubogemu mačku rep pripréjo. V velikih bolečinah, rep v škripcu držeč, cvili in mijavka, ali nihče ga ne sliši, ker nij bilo nobenega domá. Mladi vrabci, katere je najrajše preganjal in jim večkrat svoje ostre zobé kazal, prileteli so zdaj v velikem številu okoli njega in so mu na vso moč nagajali. Jeden mu celó prav blizu pride, čivkajoč: „evo me, mačkón, stopi malo bližej, jaz sem užé tukaj!“ Drugi ga zopet obletavajo, vpijoč: „kako se imate, strije? ali vas boli rep? juhuhu!“ Tako so mladi hudobneži uganjali s priprtim županovim mačkom in to bi bilo Bog zná kako dolgo trpelo, ako bi ne bil prišel stari vrabec, ki je neprevidnim mladičem povedal, da nij lepo in da je greh zasmehovati hudobneža, kadar ga zadene kazen.“

Kako se je dalje godilo županovemu mačku, nij mi znano, samo toliko vem, da je od sih dob najrajše ležal zunaj na solnci pred drvarnico in se nij mnogo brigal niti za miši niti za podgane, pa tudi piščet, račic in ptičev nij več preganjal.

— 6.

Kar moreš danes storiti, ne odlagaj na jutri.

Bil sem še mladenič, kakih 14 let star, ko sem hodil v drugo latinsko šolo v Ljubljani. V stanovanji sem bil pri nekem črevljarskem krpači, ki nas je dijake prav rad imel, da-si smo časih kake nedolžne burke uganjali in mu s tem nadlego delali. Na večer nekega poletnega dné se spomnim, da še nijmam naloge v glavi za prihodnji dan, ter si mislim: pametno bi bilo, ako bi zdaj precej knjigo v roke vzel in se do dobrega naučil to, kar so vam gospodje profesorji v šoli naložili, ker jutri te znajo profesor poklicati in slaba se ti bo godila, ako mu ne boš znal odgovarjati. Ali jaz sem poslušal rajši nemarnost, ki mi je rekla: saj imaš jutri še dosti časa, ob štirih zjutraj vstaneš in do sedme ure se naučiš lahko vse, kar se imaš naučiti. Ko tedaj s črevljajem odmolimo sv. rožnivenec, spravimo se počasi vsak v svoje ležišče. Imel sem takrat za pósteljnega továriša nekega Mihca, ki je zdaj užé premožen kmet v vási D., a jaz sem še zmirom ostal gostač. K sladkemu počitku se spravljajoč, položiva vsak svoje hlače na skrinjo poleg postelje, šineva pod gorko odejo in kmalu sva bila v sladkem kraljestvu spijočih, smrčajočih in sanjajočih. Kakor vsak vé, so poletenske noči mladim in zdravim ljudém še vse prekratke.

Solnee je stalo užé visoko čez najvišje goré. Mihec zleze poprej iz postelje nego jaz. Seže po hlačah, ali joj! nikjer jih nij na skrinji; išče jih po vseh kotih, stikuje pod posteljo, omaro, mizo in pod stoli, ali vse zamán, hlač nij in jih le nij nikjer. Zdaj se začne jokati in na vse grlo upiti: „joj, joj, kje so moje hlače! jedne same sem imel, a zdaj še teh nij; za božjo voljo, kako bom pa šel v šolo?“ — Vsi se mu smejejo, a Mihec se joka, da bi se ga kamen moral usmiliti. Zdaj se jaz prebudim ter vprašam jokajočega tovariša: „nu, kaj ti pa je, da tako tuliš in ropotaš kakor da bi voda gorela. „I kaj bi ne,“ odgovori Mihec, „glej, hlače so mi ukradene, kako bom pa zdaj šel v šolo; tvojih ne morem obleči, ker mi so prevelike.“ — „No,“ si mislim, „saj je meni tudi užé čas, da vstanem; sem užé tako predolgo dreto vlekel.“ To rekši odgrnem odejo in glej čudo! Mihčeve hlače ugledam na sebi. Zdaj potolažim ubovega Mihca rekoč: „ne jokaj več, ubogo revše; evo, tvojih hlačic, pošten tat jih ima na sebi!“ Smeha nij bilo zdaj konca ne kraja. —

A zdaj vam moram še povedati, kako se je to zgodilo, da so bile Mihčeve hlače na meni. Poslušajte, to je bilo tako: „Meni je rojila vedno skrb po glavi, da bo treba zjutraj zgodaj vstati in se to naučiti, kar nijsem hotel poprejšni večer storiti. Zatorej se po noči zbudim, vstanem iz postelje, sežem po hlače, a namesto svojih dobim Mihčeve v roke, ter jih vlečem na svoje noge. Ker mi so pa bile pretesne in prekratke, trudim se dolgo ž njimi, da bi jih spravil na svoj život, a zamán je bil ves moj trud. Naposled se naveličam tega dela in ker je bila še temá, mislil sem si na pol zaspan, da je še pre-zgodaj in se še tudi ne vidi čitati. Padem tedaj nazaj v posteljo — to se vé z Mihčevimi hlačami — ter kmalu trdo zaspim.

Iz tega resničnega dogodka se lahko učite, kako je treba zvestó svoje dolžnosti spolnovati, kdor želi mirno in sladko spati. Zapomnite si tedaj pri-govor, ki pravi: Kar moreš danes storiti, ne odlagaj na jutri.

Vlaho, gostač.

Berač.

Tako je bilo v Zagorji pri bogatem kmetu Miliču. Hiša mu je stala zunaj vási ob vélikej cesti, ki pelje v sosedno Štajersko, — koder je hodil užé marsikateri popotnik. Vreme je bilo zeló neprijetno, deževalo in snežilo je, kakor je to užé navadno v poznej jeseni. V tem neugodnem vremenu stopi na večer v hišo ves raztrgan berač; na čelu se mu je moglo videti, da je mlad in zdrav človek. „Dober večer,“ nazdravi berač v hišo stopivši. „Bog ga daj,“ odzdravijo mu domači. „Prosim vas, dragi oče,“ reče popotnik „dopustite mi, da nocoj tukaj pri vas prenočim.“ — „Ali imate popotni list?“ vpraša ga gospodar. — „Imam ga, imam,“ odgovori berač, — „ali tukaj na dnu torbe leží nekje, težko da ga zdaj najdem; jutri zjutraj, ali pa malo kasneje, — ko se malo pogrejem, lahko vam ga pokažem.“

Miličevi so večerjali in so tudi beraču lepo postregli. Okoli desete ure se vsi izzujejo, pobesijo vsak svoje črevlje okoli gorke peči ter se razidó po svojih spavnicah.

Berač je ostal sam v sobi. Naprtil si je polno torbo kruha, dvoje črevljev, kožuh, hlače itd., ter otíde svojim potem. „Po smrti se je prepozno kesati,“ reče stari Milič svojej družini, ki je bosa za pečjo jokala. „Bodimo drugikrat previdnejši in pametnejši ter ne pustimo, da nas škoda izmodrí.“

M. Špotjar.